

SALGIN SONRASI ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ-VELİ İLİŞKİSİNDE DUYGUSAL ZEKAYA YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİM UYGULAMASI

IN-SERVICE TRAINING IMPLEMENTATION ON EMOTIONAL INTELLIGENCE IN TEACHER-STUDENT-PARENT RELATIONSHIP AFTER THE PANDEMİC

Seda ARIĞ¹, Bülent ALCI²

ÖZ: Bu çalışma salgın sonrası okula dönüşte öğretmenlerin öğrenci ve velileri ile olan ilişkilerini iyileştirmek için duygusal zeka becerilerini artırmak ve bu amaca yönelik olarak hazırlanan hizmet içi eğitim uygulamasının sonuçlarını tespit etmek için yapılmıştır. Çalışma kapsamında öğretmenlerin duygusal zeka becerilerini artırmaya ve bu becerileri öğrenci ve velileri ile olan ilişkilerinde kullanmalarına yönelik olarak bir hizmet içi eğitim programı hazırlanmış ve bu programın uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu özel bir ilkökulda çalışan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın yöntemi, deneysel bir teknik olan yarı deneysel yöntem olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışma grubuna, uygulamadan önce ön test ve uygulamadan sonra son test olarak duygusal zeka ölçeği uygulaması yapılmıştır. Ayrıca çalışma grubuna uygulama sonunda, ön test ve son testten alınan sonuçların desteklenmesi amacı ile bir de çalışma için hazırlanan evet veya hayır olarak cevaplayabilecekleri anket uygulanmıştır. Çalışma grubu sayısı 30'dan az olduğu için Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi uygulanmıştır. Çalışma sonucuna göre çalışma grubunun ön test ve son test verileri incelendiğinde, uygulama sonrasında çalışma grubunun duygusal zeka düzeylerinin, hizmet içi eğitim sonrasında artış gösterdiği saptanmıştır. Araştırma verilerinin desteklenmesi için araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan kapalı uçlu ankette elde edilen veriler de bu sonucu desteklemektedir.

ABSTRACT: This study was carried out to increase the emotional intelligence skills of teachers in order to improve their relations with students and parents after the pandemic, and to determine the results of the in-service training implementation prepared for this purpose. Within the scope of the study, an in-service training program was prepared and implemented to teachers in order to increase teachers' emotional intelligence skills and to use these skills in their relations with students and parents. The sample of the study consists of 18 teachers working in a private primary school. The method of the study was determined as the quasi-experimental method, which is an experimental technique. In this context, emotional intelligence scale was applied to the participants as a pre-test before the application and as a post-test after the application. In addition, at the end of the implementation, a questionnaire prepared for the study, which they could answer as yes or no, was applied to the participants in order to support the results obtained from the pre-test and post-test. Since the number of participant was less than 30, Wilcoxon Signed Ranks Test was applied. According to the results of the study, when the pre-test and post-test data of the participants were examined, it was determined that the emotional intelligence levels of the participants increased after the in-service training. The data obtained from the closed-ended questionnaire prepared by the researchers to support the research data also supports this result.

Anahtar sözcükler: Hizmetiçi eğitim, duygusal zeka, öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğretmen-veli ilişkisi

Keywords: In-service training, emotional intelligence, teacher relationship with student, teacher relationship with parent

Bu makaleye atf vermek için:

Arığ, S. ve Alci, B. (2023). Salgın Sonrası Öğretmen-Öğrenci-Veli İlişkisinde Duygusal Zekaya Yönelik Hizmet İçi Eğitim Uygulaması, *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 492-502

Cite this article as:

Arığ, S. & Alci B. (2022). In-Service Training Implementation On Emotional Intelligence In Teacher-Student-Parent Relationship After The Pandemic. *Trakya Journal of Education*, 13(1), 492-502

¹ Arş.Gör., Biruni Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, seda.arig88@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7919-5175

² Doç.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, alci@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4720-3855

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Researches showing the importance of the studies to be done to increase the well-being of teachers in returning to school after the epidemic have just begun to be conducted. In this period, it is clear that it is very important to regulate the relations of teachers with students and parents in order to increase the quality of education and training and to eliminate the negative effects of the epidemic. For this reason, in this study, it is aimed to plan and implement an in-service training program that will increase teachers' emotional intelligence skills. The aim of the study was determined as the preparation and implementation of an in-service training program to increase emotional intelligence skills in order to improve teacher-student-parent relations after the epidemic.

Method

Within the scope of the research, a 12-hour training was planned to increase the emotional intelligence skills of the sample group and to use these skills in regulating their relations with students and parents. This training was applied for 4 weeks, in the first week and in the second week, for 3 hours face-to-face, 3 hours online in the third week, and 3 hours face-to-face again in the fourth week. The model of the study was determined as a quasi-experimental study model, which is one of the types of experimental models to examine the comparison of emotional intelligence levels of teachers before and after education and to describe the survey results created by the researchers. Since the number of subjects is less than 30, Wilcoxon Test will be applied to compare the emotional intelligence pre-test and post-test results of the participants. The sample consists of 18 teachers working in a private primary school. The sampling method was determined as a random selection method in accordance with the study. Teachers from different institutions were not included in the study, so teachers working in the same environment were selected. The tools used to collect research data are detailed below. As the data collection tool of the study, the personal information form and questionnaire prepared by the researcher and the "Emotional Intelligence Trait Scale (Teique-Sf) Short Form" scale, which Deniz et al. adapted into Turkish. Necessary permission has been obtained for my use of this scale. The survey prepared by the researcher will be applied to the sample group only at the end of the training and the data will be collected.

Findings

At the end of the implementation, a questionnaire prepared for the study, which they could answer as yes or no, was applied to the participants in order to support the results obtained from the pre-test and post-test. Since the number of participant was less than 30, Wilcoxon Paired Two Sample Test was applied. According to the results of the study, when the pre-test and post-test data of the participants were examined, it was determined that the emotional intelligence levels of the participants increased after the in-service training. The data obtained from the closed-ended questionnaire prepared by the researchers to support the research data also supports this result.

Discussion and Conclusion

In this study, an in-service training program was prepared and implemented to increase the emotional intelligence skills of teachers and to use these skills in student-parent relations in order to accelerate the adaptation process to face-to-face education after returning to school after the epidemic. In order to measure the effectiveness of the program, the Emotional Intelligence Trait Scale Short Form was given to the participants as a pre-test and then a post-test before the application. As a result of the analysis of the data collected from these scales, it was observed that there was a significant increase between the pre-test and post-test mean scores, and the effectiveness of the program was revealed as a result of the study. In addition, the data obtained from the closed-ended questionnaire prepared by the researchers for the study supports this result.

As a result, the studies carried out to date reveal the necessity of an in-service training program, which is prepared to increase teachers' emotional intelligence skills and to use these skills to organize their relations with students and parents, for returning to school after the pandemic.

GİRİŞ

Covid-19 hastalığının dünya çapında yayılması, dünyadaki eğitim yaşamını da etkilemiş; sosyal mesafe kurallarının uygulanabilmesi adına yüzyüze eğitime ara verilerek, acil uzaktan eğitime geçiş yapılmak zorunda kalınmıştır. Salgın dönemi 2020 Mart ayında başlamış ve 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılının başlangıcına kadar okulların da kapalı kalmasına sebep olmuştur. Bu dönem tüm insanların olduğu gibi öğretmen, öğrenci ve velilerin de sosyal yaşantılarının aksaması ile sonuçlanmış olup, salgının izolasyon dönemi bitiminde ise sosyal becerilerin olumsuz yönde etkilenmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Pandemi süreciyle birlikte yeni normal olarak adlandırılan bu durum travma sonrası rutin yaşantıların yeniden düzenlenmesi anlamına gelmektedir. Yüzyüze eğitime geçilen bu dönemle birlikte özellikle de öğretmenlerin, eğitim öğretim ortamlarının düzenleyicisi ve yürütücüsü oldukları için ciddi sorumlulukları ve görevleri bulunmaktadır. İçinde yaşadığımız zaman eğitimin yapısı ve işleyişi için önemli bir etkiye sahiptir. Yaşadığımız çağın ekonomik düzeni, toplum hayatı, teknolojideki gelişmeler vs eğitim sisteminin bireylere bazı yeterlilikler ve beceriler yüklemesini zorunlu kılar. Öğretmenlerin mesleklerinde iyi olmaları ve kendilerini geliştirmeleri eğitimin ve aynı zamanda da toplumun yeni çağa uygun niteliği açısından çok fazla önem arz etmektedir (Eğmir ve Erdem, 2021). Bu nedenle, okulların yeniden açılması sonrasında yeni sürece en çok da öğretmenlerin biran önce uyum sağlamaları gerekmektedir. Yeni normal olarak adlandırılan yeniden uyum süreci olarak da düşüneceğimiz bu süreç; travmalar, zorluklar ve aynı zamanda stres koşullarına uyum sağlayabilmeyi içermektedir (Bayındır, 2020). Bu duruma uyum sağlama sürecinde yapılması gerekenler, bireysel ve sosyal farkındalıkların artırılması; yaşamsal alanın yeniden anlamlandırılması; önceliklerin yeniden sıralanması; ilişkilerin ve okul kurallarının yeniden iyileştirilmesi; yeni seçeneklerin ve psiko-sosyal değişimlerin göz önünde bulundurulması şeklinde sıralanmıştır (Aşkın, Bozkurt & Zeybek, 2020; Doğan & Pekasıl, 2021; Gerçek & Börekçi, 2019; Karataş, 2020:7; Kımtır, 2020: 577; Ok & Çalışkan). Bu kapsamda öğretmenlerin sosyal hayata ve yeniden yüzyüze eğitime daha çabuk uyum sağlamalarına yönelik hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi önemli olacaktır.

Günümüzde baş gösteren salgın dolayısı ile öğretmenlerin, öğrenciler ile olduğu gibi velilerle de iletişim kurma yolları sınırlanmış ve salgın döneminde azımsanamayacak bir süre yüzyüze görüşebilme imkanları ortadan kalkmıştır (Tuncer, 2021). Yukarıda da belirtildiği gibi 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılına gelindiğinde, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yüzyüze eğitim başlatılmış olup, öğrenciler ve öğretmenler okula dönüş yapmışlardır. Bu değişikliğin hem öğretmenler, hem öğrencilere hem de velilere yönelik farklı sonuçları olduğu araştırmalarca ortaya konmuştur. Yabancı literatür tarandığında konu ile ilgili göze çarpan bazı çalışmalara rastlanmıştır. Çin’de yapılan bir çalışmada, salgın boyunca öğretmenlerin endişe düzeylerini tespit etmek amaçlanmış ve buna yönelik olarak Çin’de bulunan Henan Eyaletindeki üç şehirden, 611 öğretmene, araştırmacıların tasarladıkları endişe düzeyini ölçen bir kesitsel anket uygulanmıştır. Bunun sonucunda öğretmenlerin çoğunda yüksek oranda endişe tespit edilmiştir. Çalışmanın araştırmacıları, bu sonuç doğrultusunda, öğretmenlerin endişelerini azaltmaya yönelik olarak yapılacak çalışmaların önemine işaret etmişlerdir (Wang vd., 2021) Guo (2021) Çin’de yaptığı araştırmasında, 2019 sonunda başlayan Covid-19 salgını bağlamında özel kolej ve üniversitelerde genç öğretmenlerin eğitimine özen gösterilmesinin, özel kolej ve üniversitelerin gelişimi için önceliklerden biri olarak ele almıştır. Bu nedenle araştırmasında lisansüstü öğretmen yetiştirme eğitimlerine dahil olan öğretmenlerin niteliklerinin ne olduğunu ve bu niteliklerin nedenini analiz etmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin mesleki becerilerinin yetiştirilmesine odaklanan, yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip üniversiteler açısından özel eğitim stratejileri önerilmiştir. Araştırmacı genç öğretmenlerin eğitime samimi bir şekilde bağlılık gösterme yeteneklerinin ve isteklerinin geliştirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır (Guo, 2021). Başka bir çalışmada, COVID-19 pandemisi sırasında okulların yeniden açılmasının ardından yüz yüze ders veren öğretmenlerin kaygı nedenlerini araştırmak için kesitsel bir çalışma yapılmıştır. Bu ankete dayalı kesitsel çalışmada, Tokyo’nun Shinagawa bölgesinde 263 ilkökul ve ortaokul öğretmenine, kaygı düzeyleri ve kaygıya neden olan faktörleri ele alan anket uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuç olarak, öğretmenlerin salgından dolayı yüz yüze eğitime geçilmesinden duydukları endişe düzeylerinin

yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar öneri olarak, bu tür enfeksiyonlarla ilgili endişeler göz önüne alındığında, öğrencilerin eğitim hakkını sağlamak için öğretmenlerin neden endişeli hissettiklerini anlamının ve bu endişeyi azaltmak için uygun önlemleri belirlemenin önemini vurgulamışlardır (Wakui vd., 2021). İsrail’de yapılan bir çalışmada, İsrail Eğitim Bakanlığı (MoE) tarafından COVID-19 krizinin zirvesinde ülke çapında başlatılan alternatif bir başlangıç öğretmen eğitimi programının değerlendirilmesi için 125 öğretmen adayına alternatif öğretmen eğitimi programı uygulanmıştır. Katılımcılara program uygulandıktan sonra öğretmenlik mesleğine katılma motivasyonlarını, öğretime hazırlık duygularını, programdan memnuniyetlerini ve öğretime bağlılık düzeyleri incelenmiştir. Bulgular, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yüksek düzeyde içsel ve dışsal motivasyon sergilediklerini göstermiştir. Katılımcılar öğretmenlik için yüksek bir hazırlık duygusu bildirdiler, programdan memnun kaldılar ve öğretmenlik mesleğine bağlılıklarını belirttiler. Çalışmanın sonucunda araştırmacılar, kişiye özel öğretmen eğitimi programlarının önemini ve dolayısıyla öğretmen eğitimi politikasında daha fazla özerkliğin değerini vurgulamışlardır (Ramot ve Donita-Scmidt, 2021). Güney Afrika’da, okullarda salgının öğrenci, öğretim içi ve öğretim dışı personel üzerinde yarattığı olumsuz psikolojik etkileri ortaya koymak için bir derleme çalışması yapılmıştır. Derlemede incelenen çalışmalar sonucunda, COVID-19 salgının psikososyal etkilerinin çok büyük olduğu ve bu etkilerin yok sayılmayacağı, mevcut politika ile ilgili psikososyal destek hizmetleri ve/veya programların tekrar gözden geçirilmesi gerektiği ve eğitim kurumlarının öğrenci ve çalışanlarının psikososyal destek programlarına çok fazla ihtiyacının olduğu ortaya konmuştur (Namome, Winnaar & Arends, 2021).

Yerli literatür tarandığında ise göze çarpan çalışmalar; bir araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin tekrar okula dönüş sürecinde yaşadıkları kaygı düzeyinin arttığı ve bu kaygılarının azaltılmasına yönelik olarak çalıştıkları kurumlardan çözümler bekledikleri ortaya çıkarılmıştır. Bunun için araştırmacı tarafından çalışmanın önerisi olarak, öğretmenlerin sorunlarına yönelik, iyi olma hallerinin yükseltilmesi ve kaygı düzeylerinin azaltılması için gerekli olan desteğin, çalıştıkları kurum tarafından belli aralıklarla öğretmenlere sağlanması ön görülmüştür (Bayındır, 2020). Başka bir araştırmada elde edilen bulgular, salgın öncesinde öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile salgın sonrasında okul algılarının değişmiş olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öğretmenler okulların yeniden açılması ile ilgili durumun, sadece ders ile ilgili zaman düzenlemeleri açısından değil, farklı yönlerden de değerlendirilmesi gerekliliğine dair görüşlerini belirtmişlerdir. Bu çalışmanın bulguları bütün olarak ele alındığında, COVID-19 salgını sonrası için eğitim ortamlarındaki günümüze kadar gelen modellerin köklü olarak değişimler yaşadığını söylemek mümkün olacaktır (Baysal & Gürbüz, 2020). Buna göre bu modelleri düzenlemek adına verilecek olan çeşitli öğretmen eğitimlerinin fayda sağlayacağı düşünülebilir. Eğitim Politikaları Araştırma Merkezi (EPAM) tarafından, Covid-19 salgını sonrasındaki süreç için okullarımızın yeni eğitim öğretim sezonuna hazır olma durumunu anlamak ve değerlendirmek adına bir çalıştay organize edilmiştir. Bu çalıştayda, yeni eğitim öğretim sezonunu elverişli hale getirmek adına ortaya çıkan görüş ve perspektiflerin genişletilmesi hedeflenmiştir. Çalışmaya akademisyenler, okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve eğitim araştırmacıları katılım sağlamıştır. Katılımcıların katkıları sayesinde çözüm önceliği taşıyan sorunlar tanımlanmıştır. Çalışma sonucunda bu sorunların çözümü için gerekli adımların atılmasına yönelik olarak, yapılması gerekli olabilecek notlar ve tespitler derlenmiştir. Bu notlar ve tespitler incelendiğinde varılan ortak görüşler şu şekildedir; öğretmenlerin ve öğrencilerin okula dönüş için psikolojik hazır bulunuşları hakkında gerekli araştırma ve çalışmaların yapılması gerekmektedir, öğretmenlerin ve öğrencilerin okul sürecine uyumunu kolaylaştıracak sosyal etkinlikler tasarlanmalıdır, yeni normalin ritüeli haline gelen sağlık kuralları öğrenci üzerinde baskı unsuru haline gelmemelidir. Asıl odak noktası öğrencilerin akademik becerileri ve sosyal etkileşimi üzerine şekillendirilmelidir; Ebeveynleri bilinçlendirmek ve öğrenci ile ebeveyn arasındaki iletişimi güçlendirmek adına eğitim-öğretim kurumları rehberlik çalışmaları yapılmalıdır. Bu rehberlik çalışmaları bünyesinde çocukların yaşına uygun iletişim, okul aile iş birliği, salgın sürecinde okuldan uzaklaşmanın olumsuz etkilerini azaltma gibi konular ele alınabilir şeklinde öğretmen, öğrenci ve veliler için öneriler ortaya konmuştur (Kocabaş vd., 2021). Buna yönelik olarak verilecek olan bu hizmetiçi eğitimde öğretmen, öğrenci ve velilerin ilişkilerini düzenlemek için yüzyüze eğitime geçiş aşamasında sorun yaşanan sosyal ilişkileri geliştirmek ve bu çalıştayda ortaya çıkan negatif sonuçları gidermek adına önem arz ettiği söylenebilir.

Bu çalışmalar ışığında öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının desteklenmesi ve öğrenci, veli ile ilişkilerinin güçlendirilmesi salgın sonrası okula dönüşte gerekli denilebilir. Buna yönelik olarak

duygusal zeka becerilerinin artırılması önem arz etmektedir. Çünkü duygusal zeka becerileri akademik başarı dışında kalan günlük yaşam becerilerini ele almaktadır. Duygusal zeka hakkında yapılan ilk çalışmalar, Mayer ve Salovey'in, insanın analitik zekası ile açıklanamayan becerilerine odaklanarak gerçekleştirmiş olduğu çalışmalarıdır. Bu çalışmalarda duygusal zeka becerileri, bireyin kendi duygularının ve başkalarının duygularının farkına varması, bu duyguları birbirinden ayırt etmesi ve düşünce ve davranışlarını bu farkındalık ışığında düzenleyebilmesi ile ilgili yetenekler olarak ele alınmıştır ve açıklanmıştır (Mayer, Dipaolo & Salovey, 1990; Mayer & Slovey, 1993). Daha sonra Mayer, Salovey ve Caruso (2000) duygusal zekayı, “duyguları algılama ve ifade etme, duyguları düşüncenin içinde asimile etme, duyguyu anlama ve onunla mantık yürütme ve kişinin kendisinde ve diğerlerindeki duyguyu düzenleme yeteneği” olarak tanımlamışlardır (Mayer, Salovey & Caruso, 2000). Buna göre duygusal zeka kapasitesi yüksek olan kişiler, özsaygısı yüksek ve kendi ile barışık, sosyal alandaki yeteneklerini geliştirmeyi başarabilen, hayattan aldıkları doyumları yüksek olan kişilerdir. Aynı zamanda bu kişiler, duygularının farkındadır ve bu duyguları doğru bir biçimde açıklayabilirler ve bu duygularını kendilerine fayda sağlayacak biçimde yönlendirme yetisine de sahiptirler. Dahası, diğerlerinin de duygularını anlayarak, başkalarından bağımsız bir şekilde, diğerleri ile karşılıklı, sağlıklı ve tatmin edici ilişkiler kurar, sürdürür ve gerektiği zaman bu ilişkileri sağlıklı bir şekilde bitirebilirler. Bar-on (1997)'un ele almış olduğu duygusal zeka becerileri ise daha çok bu becerilerin ruh sağlığımız üzerindeki etkisi ile ilişkilendirilmiştir. Bu duygusal zeka modelinde ele alınan beceriler kişinin ruh sağlığı açısından olumlu bir yaşam biçimine sahip olmasını sağlayan beceriler olarak görünür. Bar-on'a göre duygusal zeka becerileri gelişmiş olan bireyler genelde hayatı olumlu tarafından gören, değişime açık, duygu kontrolünü yüksek biçimde sağlayabilen ve bu sayede stresle baş edebilen, problem çözme becerisine sahip, başarılı kişilerdir (Bar-on, 1997). Goleman (1998) ise kendi modelinde, duygusal zekanın kişisel yeterlilik becerilerinin, kendimizi idare etme biçimimiz ile ilgili becerileri kapsadığını belirtmiştir. Bu kişisel yeterlilikleri, “özbilinç”, “kendine çekidüzen verme”, “motivasyon” olarak ele alır. Goleman'ın duygusal zeka becerilerinde ikinci başlık olarak ele aldığı sosyal yeterlilikler ise çevremizle ve çevremizdeki kişilerle kurduğumuz ilişkilerle başa çıkma şeklimiz ile ilgili becerilerle ilişkilendirilmiştir. Bu becerileri ise “Empati”, ve “Sosyal Beceriler” olarak ifade etmiştir (Goleman, 1998). Bu bilgiler ışığında duygusal zeka becerilerine artırmaya yönelik olarak yapılacak olan çalışmalar öğretmenlerin iyi oluşlarını katkı sağlayacağı gibi, öğrenci veli ilişkilerini iyi yönde destekleyecek olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Salgın sonrası okula dönüşte, öğretmenlerin iyi oluşlarını artırmak için yapılacak olan çalışmaların önemini gösteren araştırmalar yeni yeni yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde eğitim ve öğretimin kalitesini artırmak ve salgının getirdiği negatif etkileri ortadan kaldırmak için öğretmenlerin öğrenci ve veliler ile olan ilişkilerinin düzenlenmesinin de oldukça önemli olduğu ortadadır. Bu nedenle bu çalışmada buna yönelik olarak öğretmenlerin duygusal zeka becerilerini artıracak hizmet içi eğitim programının tasarlanması ve uygulamasının yapılması hedeflenmiştir. Çalışmanın amacı salgın sonrası okula dönüşte öğretmen-öğrenci-veli ilişkilerinin iyileştirilmesi için duygusal zeka becerilerini artırmaya yönelik hizmetiçi eğitim programının hazırlanması ve uygulanması olarak belirlenmiştir. Bu amaca yönelik olarak araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir;

1. Araştırma için hazırlanan hizmetiçi eğitim programı, öğretmenlerin öğrencileri ile olan öğretmen-öğrenci ilişkilerinde duygusal zeka becerilerinin etkilerini artırmakta mıdır?
2. Araştırma için hazırlanan hizmetiçi eğitim programı, öğretmenlerin veliler ile olan öğretmen-veli ilişkilerinde duygusal zeka becerilerinin etkilerini artırmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma kapsamında çalışma grubuna duygusal zeka becerilerini artırmaya ve bu becerilerin öğrenci ve veliler ile olan ilişkilerini düzenlemekte kullanmaya yönelik 12 saatlik bir eğitim planlanmıştır. Bu eğitim, ilk hafta ve ikinci hafta yüzyüze 3'er saatlik olacak şekilde ve üçüncü hafta 3 saat online olacak şekilde ve dördüncü hafta son ders tekrar yüzyüze 3 saat olacak şekilde 4 hafta süresince uygulanmıştır. Eğitim programının kazanımları şunlardır; duygusal zekayı ve kavramlarını bilir; duygusal zekayı açıklayan modelleri bilir; duygusal zekanın alt boyutlarını açıklar; duygusal zeka becerilerini günlük yaşamda kullanır; duygusal zeka becerilerini öğretmen-öğrenci ilişkilerinde kullanır;

duygusal zeka becerilerini öğretmen veli ilişkilerinde kullanır. Bu kazanımlara yönelik olarak eğitim programının uygulaması sırasında sunuş yolu ile öğretim, drama yöntemi tekniklerinden yararlanılmıştır.

Çalışmanın modeli, öğretmenlerin eğitim öncesi ve sonrası duygusal zeka düzeylerinin karşılaştırılmasını incelemek ve araştırmacıların oluşturduğu anket sonuçlarını betimleneceği deneysel model çeşitlerinden olan yarı deneysel çalışma modeli olarak belirlenmiştir. Yarı deneysel çalışmalar program uygulamaları için doğal okul koşullarında uygulanmasına uygun bir model olup, özellikle eğitim programlarının etkililiği ve geliştirilmesi için yapılan çalışmalarda kullanılmaktadır (Mujis, 2004). Bu çalışmada da bir eğitim programı geliştirildiği ve ön-test ve son-test ile etkililiğine bakıldığı için yarı deneysel çalışma modeli uygun bulunmuştur. Çalışma grubunun duygusal zeka ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması için Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılmıştır. Araştırmaya konu olan çalışma grubunun iki durumda ya da iki farklı koşulda ölçümü yapılacaksa, Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılması uygundur. Bu test parametric bir test olan eşlenik t-testinin nonparametric olan alternatifidir (Kalaycı vd. 2006, Özdamar 2002). Bu çalışmada, eğitimden önce ve eğitimden sonra olmak üzere çalışma grubundan iki farklı durumda elde edilen veriler karşılaştırılacağı ve çalışma grubu 18 kişiden oluştuğu için verilerin analizinde bu test uygun bulunmuştur.

Çalışma Grubu/ Evren- Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu, özel bir ilkokulda çalışan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya farklı kurumdan öğretmen alınmamış, böylelikle aynı çevrede hemen hemen aynı şartlarda çalışan öğretmenler seçilmiştir. Öğretmenlere basit rastgele örnekleme yolu ile ulaşılmıştır. Çalışma grubunun katılımcıları gönüllü olarak araştırmaya katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanması için kullanılan araçlara aşağıda ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Çalışmanın veri toplama aracı olarak araştırmacının hazırlamış olduğu kişisel bilgi formu ve Türkçe'ye adaptasyonu yapılmış olan "Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği (Teique-Sf) Kısa Form" ölçeğidir (Deniz vd., 2013). Bu ölçeğin kullanım için gerekli izin alınmıştır. Araştırmacının hazırlamış olduğu anket ise sadece eğitimin sonunda çalışma grubuna uygulanarak verileri toplanmıştır. Araştırmacı, çalışma grubuna ölçek ve anketleri bizzat kendisi uygulamıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formunda çalışma grubunun ad-soyad, cinsiyet, yaş, öğretmen olduğu sınıf düzeyi bilgilerine yer verilmiştir.

Duygusal Zeka Özellik Ölçeği-Kısa Formu (DZÖÖ-KF)

Bu ölçeğin geliştirilme amacı kişilerin duygusal zeka düzeylerini ölçmektir ve ölçek Petrides ve Furnham (2001) geliştirilmiştir. Kişinin duygusal zekasına ilişkin beceri ve yeteneklerini ölçer. Asıl hali TEIQUE olan ölçek Petrides ve Furnham tarafından kısaltılmıştır (Petrides ve Furnham, 2003). Ölçek, 30 maddeden oluşan, 7'li likert tipi cevaplı olarak tasarlanmış ölçme aracıdır. Ölçeğin "Öz kontrol", "Öznel iyi oluş", "Sosyallik" ve "Duygusalılık" alt boyutları bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutları ile toplam puanına pozitif yönde anlamlı ilişkisi olan deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk ve dışadönüklük kişilik özellikleri özdeşleşmektedir. Alt boyutların ve toplam puanın, evrotik kişilik özelliği ile ise negatif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir (Petrides ve ark., 2010). Ölçeğin maddelerine yönelik yapılan çalışmalarda, Cronbach Alfa katsayıları şu şekildedir; duygusalılık için .66-.69, öz kontrol için .59-.75, sosyallik için .60-.69 iyi oluş için .74-.80 ve toplam DZÖÖ için .87-.90 arasında değer hesaplanmıştır (Petrides, 2009; Petrides ve ark., 2010, akt. Deniz, Özer ve Işık, 2013). Uyarılma katsayısı ise ölçeğin tamamı için .81, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .86 olarak bulunmuştur (Deniz, Özer ve Işık, 2013). Bizim çalışmamızda da bu değerler .91-.95 arasında bulunmuştur. Ölçeğin puanlarının derecesi duygusal zeka yetenek ve becerilerinin de yükselmesi anlamı taşımaktadır.

Anket Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu evet hayır cevaplı, uygulanan hizmetiçi eğitimin çalışma grubunun hayatına yansımalarını ortaya çıkarmak ve ön-test son-test verilerini desteklemek amacı ile hazırlanmış kapalı uçlu yanıtlardan oluşmaktadır. Anket formunda sorulan soruların çalışma grubunun eğitimden sonraki durumlarına göre cevaplamaları gerektiği özellikle formda yazılı olarak vurgulanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri araştırmacıların gözetiminde çalışma grubundan toplanmış olup, analiz için Wilcoxon işaretli sıralar testi uygulanmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan, 02.12.2021 tarihinde, 2021/63-18 sayılı belge alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada Duygusal Zeka becerilerini artırmaya yönelik olarak hazırlanan hizmet içi eğitim programının etkililiğini ölçmek için ön-test ve son-test şeklinde “Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği(Teique-Sf)Kısa Form” ölçeğine ve bu ölçekten alınan verileri desteklemeye yönelik olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan kapalı uçlu ankete ait bulgular aşağıda ayrı iki başlık altında verilmiştir;

Duygusal Zeka Özellik Ölçeği–Kısa Formu Ön-test ve Son-test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo1’de, çalışmanın çalışma grubuna ait Duygusal Zeka Özellik Ölçeği–Kısa Formu ön-test ve son-test puan ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo, şekil vb. kullanılması durumunda verilen örneğe uygun bir şekilde düzenlenmelidir. Tablo ve şekiller 1’den başlayarak numaralandırılmalı ve adlandırılmalıdır. Varsa kaynak altta belirtilmelidir.

Tablo 1

Duygusal Zeka Özellik Ölçeği-Kısa Formu ön-test ve son-test puan ortalamaları

	<i>Ön-test</i>			<i>Son-test</i>		
	n	X	Ss	n	X	Ss
DZÖÖKF	18	107,7	11,0	18	113,1	11,4

Buna göre çalışma grubunun ön-test puan ortalamalarının $X=107,7$ olduğu ve son-test puan ortalamaları $X=113,1$ olduğu görülmektedir. Ön-test ve hizmet içi eğitim uygulamasından sonra yapılan son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ise Wilcoxon işaretli sıralar testi ile analiz edilmiştir. Araştırmaya konu olan çalışma grubunun iki durumda ya da iki farklı koşulda ölçümü yapılacaksa, Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılması uygundur. Bu test parametric bir test olan eşlenik t-testinin nonparametric olan alternatifidir (Kalaycı vd. 2006, Özdamar 2002).

Tablo 2’de ön-test ve son-test arasındaki anlamlı farklılaşmaya ait bulgular verilmiştir.

Tablo 2

Duygusal Zeka Özellik Ölçeği-Kısa Formu ön-test ve son-test Wilcoxon Eşleştirilmiş İki Örnek Testi sonuçları

	Sıra İşaretleri	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
	Negatif sıra	4	7,5	30	-1,967	,049
DZÖÖKF	Pozitif sıra	12	8,83	106		
	Eşit	2				

**Negatif sıralar temeline dayalı*

Buna göre ön-test ve son-test arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu ($z=-1,976$, $p<.05$) görülmektedir. Bu veriler bize “Salgın Sonrası Öğretmen-Öğrenci-Veli İlişkisinde Duygusal Zekaya Yönelik Hizmet İçi Eğitim Uygulaması”na katılan öğretmenlerin duygusal zeka puanlarının anlamlı düzeyde yükseldiğini göstermektedir.

Kapalı Uçlu Anket Çalışmasına Ait Bulgular

Tablo 3’de araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan ve duygusal zeka ölçeğinden alınan ön-test son-test verilerinin desteklenmesi için çalışma grubuna uygulanan kapalı uçlu anketin cevaplarının analizi yer almaktadır.

Tablo 3

Kapalı uçlu ankette çalışma grubunun vermiş oldukları cevaplara göre evet ya da hayır cevap dağılımı

	E veya H Olarak Cevaplayan Kişi Sayısı	
	Evet	Hayır
Eğitim sonrası motivasyonum arttı.	18	-
Eğitim sonrası duygularımı düzenlemekte daha etkin olduğumu fark ettim.	18	-
Öğrencilerimin ve velilerimin sorunları ile daha rahat baş edebiliyorum.	18	-
Birçok iyi özelliğim olduğunu fark ettim.	18	-
Haklarımı daha rahat savunabiliyorum.	16	2
Öğrencilerimin ve velilerimin haklarını düşünerek hareket ediyorum.	17	1
Öğrencilerimin ve velilerimin duygularını önemseyerek hareket ediyorum.	17	1
Öğrenci ve veliler ile yaşadığım durumların akışına göre hareket edebiliyorum.	16	2
Öğrenci ve velilerle sorun yaşadığımda stres ile baş edebiliyorum.	14	4
Öğrenci ve velilerle iletişim kurarken duygularımı onlara gösterebiliyorum.	15	3
Motivasyonumu sürdürmekte daha iyiyim.	18	-
Hayatımdan daha fazla memnun hissediyorum.	14	4
Hislerimi daha fazla fark etmeye başladım.	18	-
Öğrenci ve velilerle tartışırken haklı olsam da geri çekilmeye çalışıyorum.	5	13
Öğrenci ve velilerle daha yakın ilişkiler kurabiliyorum.	18	-

Ankette çalışma grubuna soruları eğitim sonrasında göre cevaplamaları özellikle yazılı olara belirtilmiştir. Eğitim sonrasında göre cevaplanan anketten alınan sonuçların analizi, çalışma grubunun her bir anket sorusunun kaçını evet ya da kaçını hayır olarak işaretlediklerini yansıtmak amacıyla tablolastırılmıştır. Ankete verilen cevaplardaki dağılım sayısı göz önünde bulundurulduğunda, bu dağılımın uygulama sonrası çalışma grubunun duygusal zeka becerilerinin arttığını gösteren ölçek verilerini net bir şekilde desteklediği görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Tüm dünyada ve ülkemizde görülen Covid-19 salgını dolayısı ile yüzyüze eğitim ve öğretime bir süre ara verilmiş, dersler çevrimiçi olarak devam ettirilmiştir. Salgının seyrinin hafiflemesinden sonra 2021-2022 eğitim öğretim döneminde okullarda yüzyüze eğitime geçilmesine karar verilmiştir. Bu dönüş henüz yeni olduğundan dolayı yeni dönem yüzyüze eğitim ile ilgili çalışmalara henüz yabancı ve yerli literatürde yeni yeni çalışılmaya başlanmış olup, bu nedenle çalışmaların sayısı da azdır. Bu konu ile ilgili yabancı ve yerli literatür tarandığında karşımıza çıkan çalışmalarda, öğretmenler için öğretmenler üzerinde salgının olumsuz etkilerinin olduğu ve bu etkileri gidermek için çalışmalar yapılması, aynı zamanda öğrenci ve veliler ile olan ilişkilerinin de düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılmasının gerekliliğinin olduğu görülmektedir (Wang vd., 2021; Guo 2021; Wakui vd., 2021; Ramot & Donitsa-Schmidt, 2021; Namome vd., 2021; Bayındır, 2020; Baysal & Gürbüz, 2020; Kocabaş vd., 2021; Karakaş, 2020).

Bu doğrultuda araştırmamızda salgın sonrası okula dönüşte geçilen yüzyüze eğitime adaptasyon sürecini hızlandırmak için öğretmenlerin duygusal zeka becerilerini artırmaya ve bu becerileri öğrenci-veli ilişkilerinde kullanmalarına yönelik hizmet içi eğitim programı hazırlanmış ve uygulaması yapılmıştır. Programın etkililiğini ölçmek için çalışma grubunun Duygusal Zeka Özellik Ölçeği Kısa Formu, uygulamadan önce ön-test ve sonra ise son-test şeklinde verilmiştir. Bu ölçeklerden toplanan verilerin analizi sonucunda ise ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir artış olduğu görülmüş ve programın etkililiği çalışma sonucunda ortaya konmuştur. Ayrıca çalışma için araştırmacıların hazırlanmış olduğu kapalı uçlu olarak hazırlanan anketten alınan verilerde bu sonucu destekler niteliktedir. Buna göre bu çalışmada öğretmenler için hazırlanmış olan hizmet içi eğitim programı öğretmenlerin öğrencileri ile olan ilişkilerinde duygusal zeka becerilerinin etkisini artırmıştır. Aynı zamanda hazırlanan eğitim programının öğretmenlerin, veliler ile olan ilişkilerinde de duygusal zeka becerilerinin etkisini artırdığı tespit edilmiştir. Bunların yanısıra hazırlanmış olan programın öğretmenlerin duygusal zeka düzeylerinde olumlu yönde bir etki gösterdiği ve duygusal zeka düzeylerini anlamlı biçimde artırdığını söylemek mümkündür.

Literatür incelendiğinde daha önce farklı çalışma gruplarına uygulanmış duygusal zeka becerilerini artırmaya yönelik hazırlanmış program uygulamalarına rastlanmaktadır. Bir çalışmada Şen (2017) 76 üniversite öğrencisine duygusal zeka eğitimi vererek duygusal zeka düzeylerinde değişimi incelemiştir. Bunun sonucunda öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinde anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada duygusal zekanın alt boyutu olan duyguları fark etme ve ifade etme eğitiminin psikolojik danışman adaylarının ilişkilerde önemli bir kavram olan öz duyarlık üzerine etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda uygulanan eğitimin öz duyarlığı artırdığına yönelik bulgular elde edilmiştir (Otlu, İkiz & Asıcı, 2016). Orkun (2016) çalışmasında, hemşirelik öğrencilerine uygulanan duygusal zeka becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanacak bir eğitimin kişiler arası ilişkilerine etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda duygusal zeka becerilerini artırmaya yönelik eğitim programının, öğrencilerin hem duygusal zeka düzeylerine hem de kişiler arası ilişkilerine olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Altunbaş ve Özabacı (2019) çalışmalarında ilkökul öğrencilerine yer vermiş ve bir duygusal zeka programının bu öğrencilerin duygusal zekalarına ve atılgan, saldırgan ve çekingen davranışlarına etkisini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda uygulanan eğitimin öğrencilerin duygusal zekalarını ve atılgan davranışlarını artırdığı, saldırgan davranışlarını ise azalttığı yönünde bulgular tespit edilmiştir. Eğitim programının öğrencilerin çekingen davranışları üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Başka bir çalışmada diyabet hastaları ile yapılmış olup 12 adet diyabet hastasına duygusal zeka becerilerine yönelik eğitim programı uygulanmıştır. Bunun sonucunda diyabet hastalarının duygusal zeka düzeylerinde artış olduğu tespit edilmiştir (Karahana & Özçelik, 2006). Sarısoy ve Yavuz (2018) çalışmalarında öğretmenlerin duygusal zeka düzeylerini artırmaya yönelik bir eğitim programını tasarlamış, uygulamış ve değerlendirmişlerdir. Çalışmada programı değerlendirmelerinin sonucunda

öğretmenlerin, duygusal zekâ becerileriyle ilgili önemli ölçüde farkındalığa ulaştıkları, duygusal zekâ düzeylerinde artış olduğu ve programı etkili buldukları tespit edilmiştir. Bir çalışmada 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerine duygusal zeka ile ilişkili olan sosyan ve duygusal beceri eğitimi uygulanmış ve bu eğitimin öğrencilerin duygusal zeka düzeylerine etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda eğitimin öğrenciler üzerinde sadece duygusal zekanın stress boyutuna pozitif yönde etki ettiği tespit edilmiştir (Uğur, 2015). Bu çalışmaların sonuçları incelendiğinde de, bizim çalışmamızın sonuçlarına benzer olarak, verilen duygusal zeka eğitimlerinin etkili olduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak bugüne kadar yapılan araştırmalar, bu araştırmanın, öğretmenlerin duygusal zeka becerilerini artırmak ve onları bu becerileri öğrenci ve veliler ile olan ilişkilerini düzenlemeleri için kullanmaya yöneltmek üzere hazırlanan hizmet içi eğitim programının, salgın sonrası okula dönüşte gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışmada hazırlanan hizmet içi eğitimin etkililiği ön-test ve son-test puanlarının ortalamalarının karşılaştırılması ile ortaya konmuştur. Bu sonuç araştırmacıların ölçek verilerini desteklemek amacıyla öğretmenlerin uygulama sonrası cevaplamaları için hazırladığı kapalı uçlu anketten alınan yanıtlarla da desteklenmiştir.

Araştırmanın sonucu ışığında öneriler ise aşağıdaki gibidir;

1. Salgın sonrası okula dönüşte öğretmenlerin iyi oluşlarına yönelik olarak hazırlanacak daha fazla hizmet içi eğitim programına ihtiyaç olabilir.
2. Salgın sonrası okula dönüşte öğretmenlerin öğrenci ve veliler ile olan ilişkilerini iyileştirmek için hazırlanmış daha fazla hizmet içi eğitim programına ihtiyaç olabilir.
3. Etkililiği tespit edilen bu hizmet içi eğitim programının daha fazla öğretmene uygulaması yapılabilir.
4. Etkililiği bir öğretmen grubu ile tespit edilmiş olan bu hizmet içi eğitim programı daha fazla öğretmen grubuna uygulanarak güvenilirliği artırılabilir.

Bu hizmet içi eğitim programı, yaygınlaştırılmasına yönelik olarak, İstanbul genelinde uygulanacak bir projeye dönüştürülebilir

KAYNAKÇA

- Altunbaş, T., & Özabacı, N. (2019). Bir duygusal zekâ programının ilkökul öğrencilerinin duygusal zeka, atilgan, saldırgan ve çekingen davranışlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 659-688.
- Bar-On, R. (1997). EQ-İ Baron Emotional Quotient Inventory: A Measure Of Emotional Intelligence: Technical Manual. Toronto, ON: MHS.
- Bayındır, N. (2021). Öğretmenlerin Pandemi Sonrası Okulların Açılmasına İlişkin Rezilyans Beklentisinin Belirlenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 353-362.
- Baysal, E. A., & Gürbüz, O. C. A. K. (2020). Covid-19 Salgını Sonrasında Okul Kavramındaki Paradigma Değişimine ve Okulların Yeniden Açılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 676-705.
- Bollen, R. & D. Hopkins (1988). La pratique de l' Ato-analyse de l' Etablissement Scolaire. Paris: OCDE-ISIP.
- Demirel, Ö., & Budak, Y. (2003). Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyacı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33(33), 62-81.
- Deniz, M. E., Özer, E., & Işık, E. (2013). Duygusal zekâ özelliği ölçeği-kısa formu: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 38(169).
- Eğmir, E. & Erdem, C. (2021). Öğretmen Adaylarının Meslek Öncesi Öğretmen Kimliklerinin Yordayıcı Olarak 21. Yüzyıl Öğrenen Becerileri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 953-968.
- Erkayıran, O. (2016). *Duygusal zekâ becerileri geliştirme eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerine etkisi* (Master's thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Goleman, D. (1998). İş Başında Duygusal Zeka. İstanbul: Varlık Yayınları.

- Guo, H. (2021, April). Research on Training Strategies for Young Teachers in Private Universities in the Post-Epidemic Era. In *2021 2nd Asia-Pacific Conference on Image Processing, Electronics and Computers* (pp. 232-234).
- Kalaycı, Ş. (Editör) v.d. (2006), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti, Ankara.
- Karahan, T. F., & Özçelik, M. (2006). Bir Duygusal Zeka Beceri Eğitimi Programı' nın Diabet Hastalarının Duygusal Zeka Düzeylerine Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 301-320.
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 salgınının çok boyutlu sosyolojisi ve yeni normal meselesi. *İstanbul University Journal of Sociology*, 40(1), 541-573.
- Karataş, Z. (2020). Covid-19 pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-15.
- Kımtır, N. (2020). Covid-19 günlerinde bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 574-605.
- Kocabaş, C., Koru, N. B., Ardaçoç, İ., Kültür, K., Çelik, E., & Karataş, İ. H. (2021). COVID-19 Sonrası Eğitim: Değişimde Süreklilik İçin Tespitler ve Öneriler.
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R., (2000). Emotional Intelligence as Zeitgeist, As Personality, and As A Mental Ability. R. Bar-On & J. D. A. Parker (Ed.) *Handbook of Emotional Intelligence*, California: Jossey-Bass.
- Mayer, J. D., Dipaolo, M., & Salovey, P., (1990). Perceiving Affective Content İn Ambiguous Visual Stimuli: A Component of Emotional İntelligence. *Journal of Personality Assessment*, 54(3-4), 772-781
- Mayer, J. & Salovey, P., (1993). The Intelligence of Emotional Intelligence. 17, 433-442.
- Mujis, D. (2004) *Doing quantative research in education with SPSS*. London: GBR, Sage Publications.
- Namome, C., Winnaar, L., & Arends, F., (2021). Improving psychosocial support in SA schools during and after COVID-19 as part of a recovery plan.
- Ok, M. & Çalışkan, M. (2019). Ev ödevleri: öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 594-621.
- Metem Otlu, B., İkiz, F. E., & Asici, E. (2016). Duyguları Fark Etme Ve İfade Etme Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Danışman Adaylarının Özduyarlık Düzeyine Etkisi. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 15(56).
- Özdamar, K. (2002), *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi 1*, Kaan Kitabevi, Eskişehir
- Petrides, K.V. & Fumham A. (2000). On the dimensional structure of emotional intelligence. *Personality and Lndividual Differences*, 29, 313-320.
- Ramot, R., & Donitsa-Schmidt, S. (2021). COVID-19: Education Policy, Autonomy and Alternative Teacher Education in Israel. *Perspectives in Education*, 39(1).
- Sarisoy, B., & Erişen, Y. (2018). Öğretmenler İçin Duygusal Zekâ Becerileri Eğitim Programının Tasarlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 17(4), 2188-2215.
- Şen, B. (2017). Duygusal Zekâ Seviyesi Genç Yaşta Artırılabilir: Üniversite Öğrencileri İle Yapılmış Bir Ön Çalışma. *Balikesir University Journal Of Social Sciences Institute*, 20(37).
- Tuncer, N. (2021). Aileler ve Öğretmenler Arasındaki İletişim İçin Güncel Bir Uygulama: Whatsapp Grubu Örneği, *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 1037-1063
- Uğur, F. Z. (2015). 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulanan sosyal duygusal beceri eğitimi programının öğrencilerin duygusal zeka düzeylerine etkisi.
- Wakui, N., Abe, S., Shirozu, S., Yamamoto, Y., Yamamura, M., Abe, Y., & Kikuchi, M. (2021). Causes of anxiety among teachers giving face-to-face lessons after the reopening of schools during the COVID-19 pandemic: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 21(1), 1-10.
- Wang, Y., Li, Q., Tarimo, C. S., Wu, C., Miao, Y., & Wu, J. (2021). Prevalence and risk factors of worry among teachers during the COVID-19 epidemic in Henan, China: a cross-sectional survey. *BMJ open*, 11(7), e045386.